Două privilegii imperiale din secolul al XVII-lea referitoare la "grecii" din Satu Mare

Blanka Sidonia Gorun

Dosarul tot mai vast al istoriei „grecilor" din comitatele de la vest de principatul Transilvaniei, care au alcătuit o vreme așa numitul *Partium* (părți anexate), privește și orașul Satu Mare, localitate a cărei istorie se impune, pe bună dreptate, tot mai mult atenției istoriografiei actuale[1], după o lungă perioadă de tăcere relativă[2]. Nu avem intenția să dezbatem în vreun fel istoria zbuciumată din secolul al XVII-lea a Sătmarului, destul de bine cunoscută dealtfel, ci numai să contribuim, într-o măsură oarecare, la o problemă aflată încă în curs de elucidare: problema "grecilor" din Satu Mare, peste care se trece uneori cu destulă ușurință, deși ei au jucat un rol mult mai însemnat în evoluția istorică a regiunii decât sunt acreditați în acest moment.

Comunitatea "grecească" de aici și-a făcut apariția pe malurile Someșului în anul 1661, după căderea cetății orădene sub stăpânire turcească[3], retrăgându-se – se pare – din calea acestora, deși, pe de altă parte, ei au fost frecvent acuzați că ar fi spionat lumea creștină în favoarea lor[4]. Odată stabiliți forțat în Mintiu, aceștia au constituit aici o comunitate negustorească, care, foarte probabil, a intrat în conflict cu negustorii localnici, tulburând cutume și producând concurență. Prin urmare, puterea centrală care controla zona în urma păcii de la Vasvár (1664) mai mult politic decât militar, s-a văzut nevoită să intervină în conflictul iscat între negustorii sătmăreni și "grecii" intruși, acordându-le acestora din urmă un privilegiu care le asigura baza juridică a rezidenței și a activității lor nu numai în Mintiu, ci în întregul ținut. Existența diplomei imperiale din 1 iulie 1667, a fost semnalată încă în 1809, destul de nebulos, de Szirmay[5], care, însă, nu a publicat-o. Astfel că istoricii care i-au urmat istoricului sătmărean au preluat, mecanic, interpretările, fără să fi cercetat serios textul. Din acest motiv, credem că este justificat să îl publicăm în anexă (documentul nr. 1), oferindu-l atenției cercetării științifice, cu atât mai mult cu cât acesta ridică câteva probleme extrem de interesante.

Prima și cea mai importantă problemă este aceea că diploma leopoldină din 1 iulie 1667[6], acordată *pro mercatoribus graeci ritus in oppidis Zatthmár, Zatthmár Némethi et Kállo degentibus* are un text aproape similar cu o altă diplomă leopoldină, datată tot 1 iulie 1667, dar acordată comunității „grecilor" din Debrețin[7]. Că este vorba de două diplome, cu certitudine, diferite – cel puțin ca beneficiar – este subliniat de împrejurarea că cele două privilegii au fost transpuse în două volume complet diferite ale registrului juridic fundamental al Ungariei, *Liber regius*: primul în volumul XIII, al doilea în volumul XX, ultimul conținând deciziile puterii centrale emise după anul 1690. Credem că este aici cazul unui tranfer al unei reglementări juridice acordate inițial pentru comunitatea de la Satu Mare[8] la cea de la Debrețin, care se confrunta cu aceleași probleme conflictuale generate de apariția în oraș a concurenței „grecești", dar cu mulți ani mai târziu. În plus, în textul diplomei din volumul XIII, apare specificat – chiar în două rânduri – că este vorba despre *fori dominiis fisci nostrae maiestatis regii, signanter Zathmar, et Zathmar Nemety, necnon Kálló* respectiv *Zathmar, et Zathmar Nemety, necnon Kálló, at aliis his limitibus quidem graecis resident.*

A doua problemă ridicată de privilegiul leopoldin din 1 iulie 1667 acordat "grecilor" sătmăreni este că textul său este aproape identic cu cel acordat pentru Debrețin (acesta din urmă conține chiar și precizarea că este acordat "grecilor" din *Zathmar, et Zathmar Nemety, necnon Kálló*, iar particularizarea lui este precizată în preambulul care face introducerea la diploma pentru Debrețin, care lipsește în cazul sătmărenilor, în mod justificat). Dar ambele diplome au ceva specific: ambele par a se înscrie într-o preocupare mai largă a

---

[1] Drept exemplu, recenta lucrare vastă a lui Ovidiu Ghitta, *Nașterea unei Biserici. Biserica greco-catolică din Sătmar în primul ei secol de existență (1667-1761)*, Cluj-Napoca, 2001.

[2] În afara lucrării, foarte timpurii, lui A. Szirmay, *Szatmár vármegye fekvése, történetei, és polgári esmérete*, I-II, Buda, 1809, urmată la o jumătate de secol de cea a lui N. M. Sarkadi, *Szatmár-Németi szabad város egyházi és polgári történetei*, Satu Mare, 1860 și, apoi, volumul coordonat de Borovszky Samu, *Szatmár vármegye*, Budapesta, s.a (1896) și, în sfârșit, modesta lucrare a lui A. Doboși, *Din istoria Sătmarului*, Satu Mare, 1937, acest spațiu al Sătmarului, cu o istorie extrem de densă, nu s-a bucurat de prea multe abordări istoriografice de amploare.

[3] *Szatmár vármegye*, Budapesta, s.a (1896), p. 244; O. Ghitta, *op. cit.*, p. 92.

[4] A. Miskei, *Délszláv kereskedők és hírszerzők a Duna mentén (Adalékok a kevei rácok történetéhez a 16. század második felében)*, în „Emlékkönyv Rácz István 70. születésnapjára", Debrecen, 1999, p. 123.

[5] Szirmay, *op. cit.*, I, p. 180-181.

[6] Arhiva Națională a Ungariei (Magyar Országos Levéltár Budapest), *fond Cancelaria aulică a Ungariei*, A. 57, Libri regii, vol. XIII, p. 516 și 518.

[7] Idem, *fond Cancelaria aulică a Ungariei*, A. 57, Libri regii, vol. XX, p. 372 și 377.

[8] Privilegiul sătmărean are ca regest în volum textul: Confirmatio certorum punctorum pro mercatoribus graeci ritus in oppidis Zatthmár, Zatthmár Némethi et Kállo degentibus. Ibidem, vol. XIII, p. 516.

suveranului de reglementare a noii problematici „greceşti", specifice unei regiuni mai vaste şi nu numai sătmărenilor ori celor din Debreţin, precizând chiar în primele rânduri ale diplomei că privilegiul se referă la toate regiunile din Ungaria Superioară (= Slovacia de astăzi) pe care le stăpânea încă din prima jumătate a secolului al XVI-lea, *fidelium nostrorum graeci ritus negotiatorum in partibus regni nostri Hungariae Superioribus degentium.* Alt indiciu că acesta a fost o reglementare generală ar fi subordonarea administrativă a tuturor "grecilor", indiferent de locul de rezidenţă, Cămării Scepusiense, singura autoritate administrativă a statului existentă în acea vreme şi care reprezenta voinţa imperială în întregul spaţiu din Ungaria Superioară şi Partium. Toate acestea ne fac să credem că a existat un privilegiu principal acordat „grecilor" stabiliţi după căderea sub turci a cetăţii Oradea (1660) în aşa numita Ungarie Superioară, adică a teritoriului administrat de Cămara Scepusiensă cu centrul la Zips şi care apoi a fost particularizat pentru centrele comerciale mai importante în care au locuit şi „greci". Cel puţin expunerea lui Szirmay este formulată în acest sens, dar – din păcate – nu a publicat textul diplomei pe care a avut-o în faţă[9].

Prevederile privilegiului leopoldin acordat "grecilor" sătmăreni conţine, în linii mari, reglementări ale condiţiilor de stabilire a lor în cele trei localităţi specificate. În linii mari, aceştia au primit permisiunea de a se stabili în cele trei aşezări, dreptul de a cumpăra acolo bunuri imobiliare şi de a comercializa mărfuri "turceşti". Dar din punct de vedere administrativ, ei au constituit comunităţi separate de comunităţile locale: "grecii" sătmăreni depindeau de autoritatea Cămării Scepusiense, fiind obligaţi să plătească acesteia – în schimbul asigurării siguranţei lor – 200 de florini anual[10]. În schimb, au trebuit să alcătuiască comunităţi unitare, şi să accepte între ei şi pe "grecii" care eventual se găseau acolo înainte de 1661, dar şi pe cei care nu erau de origine nobilă.

Autonomia comunităţii "greceşti" este subliniată de prevederea că judele "grec" judeca toate pricinile şi neînţelegerile ivite dintre ei, iar forul de apel nu era judele – primar local, al oraşului respectiv, ci Cămara Scepusiensă, căreia trebuiau să i se înainteze toate contestaţiile în schimbul unei taxe de 24 florini. Autorităţile locale puteau interveni juridic numai dacă un membru al comunităţii "greceşti" avea vreo pricină cu un nobil, iar atunci dreptul de judecată aparţinea forurilor judiciare ale comitatului şi nu ale oraşului. În principiu, cu toţii erau obligaţi să respecte legile ţării, iar dacă plecau în călătorii de afaceri pe teritoriu "turcesc", fiecare dintre ei trebuia să informeze nu numai despre călătorie, ci trebuiau să jure că nu vor pactiza cu turcii, nu le vor transporta acestora arme, iar după întoarcerea acasă, erau obligaţi să mărturisească – sub jurământ! – tot ce au văzut sau auzit în cursul călătoriei de afaceri. Ceea ce confirmă că negustorii "greci" au fost folosiţi cu adevărat de autorităţile imperiale ca spioni.

O prevedere curioasă, dar şi semnificativă, care ilustrează lipsa de încredere a autorităţilor în noii supuşi, însă şi slaba lor legătură cu noua patrie, pe care nu au considerat-o ca definitivă, este interdicţia de a-şi duce pricinile în faţa unui for judiciar "turcesc", de a contesta în faţa forurilor judiciare turceşti deciziile unui judecător de pe teritoriul Imperiului austriac!

În principiu, nu există nici o interdicţie privind mărfurile comercializate. Dar dacă acestea proveneau din "Turcia" – a se înţelege toate ţările aflate sub stăpânire turcească, inclusiv Moldova, Ţara Românească, Serbia etc. – atunci erau obligaţi să plătească vama obişnuită (art. 3). Această măsură nu a fost neapărat îndreptată împotriva comerţului pe care l-au promovat aceştia şi nici una de apărare a negustorilor locali, ci mai degrabă o protejare a mărfurilor autohtone de concurenţa mărfurilor străine, idee cât se poate de modernă, dacă avem în vedere epoca în care a fost aplicată.

Ultimul articol – al 12-lea – al privilegiului se referă la viaţa religioasă a comunităţii "greceşti" care putea să aibă un preot propriu, dar care trebuia să fie unit cu Biserica romană şi să aparţină de autoritatea spirituală a episcopului de la Muncaci, principala autoritate eclesiastică de rit greco-catolic care a patronat întreaga regiune. A fost, fără îndoială, o măsură în cel mai autentic spirit al Contrareformei, care a prefigurat evoluţia ulterioară a politicii eclesiastice a Curţii imperiale vieneze atât în Partium, cât şi în Transilvania. Nu întâmplător, primul gest de unire a unor comunităţi de rit grecesc din zonă a avut loc în 1 mai 1690, tocmai în Satu Mare.

Cel de-al doilea privilegiu leopoldin care priveşte comunitatea "greacă" sătmăreană este datat 10 octombrie 1695[11] şi este regestat în volumul respectiv din *Liber regius* ca fiind *Protectionales pro privilegiato oppido Zathmariensi contra graecos et rascianos mercatores.* Cum afirmă şi regestul, de data aceasta împăratul Leopold I a

[9] Szirmay, *op. cit.*, p. 180 a1 81. El vorbeşte, pe de o parte, de un privilegiu acordat negustorilor greci de pe teritoriul Cămării Scepusiense şi, pe de altă parte, de un altul acordat sătmărenilor. Dar compararea conţinutului celor două privilegii şi pentru Mintiu, Satu Mare şi Kálló, respectiv Debreţin, indică foarte clar că prevederile lor sunt similare.

[10] Art. 5 l-a obligat pe judele grecilor să depună jurământ de credinţă în faţa Cămării Scepusiense că va fi fidel împăratului şi legilor ţării. Această prevedere limpezeşte raporturile dintre comunitatea greacă şi autorităţile locale, grecii ieşind de sub autoritatea lor, ceea ce a stârnit, cu certitudine, nemulţumirea localnicilor care nu i-au putut controla pe noii veniţi sub nici un pretext.

[11] Arhiva Naţională a Ungariei, *fond Cancelaria aulică a Ungariei*, A. 57, *Libri regii*, vol. XXIV, p. 1.

exponendi erigere, sed et eosdem in eum finem per fideles incolas seu subditos maiestatis nostrae admitti, nec ullo obstaculo esse debere, praeterea res seu merces quasvis ex Turcia, et aliis, eidem adiacentibus regnis seu provinciis inductas in regno hoc nostro Hungaria ubique locorum quandocunque, quibusvis nempe temporibus etiam praeter nundinas publicas, et fora hebdomadalia, libere, citra praeiudicium tamen ceharum, et mechanicorum quoeumcunque locorum, eorundem vendendi facultatem habere. Secundo. Ut iidem graeci a cameris nostrae maiestatis hungaricis signanter vero Scepusiensi, tanquam sibi propinguiori omnimode dependeant, et in occurrentibus controversiis sine impetitionibus quorumvis, potissimum porentiorum debitam protectionem abinde praestolentur. In cuius subiectionis sine dependentiae signum, et recognitionem iidem graeci respectu moderni ipsorum numeri singulis annis, et quidem pro novo anno singulos ducentos florenos, in futurum autem iisdem in numero accrescentibus pro rato proportionaliter videlicet seu discretione antelatae camerae nostrae Scepusiensis, quantum ipsis impositum fuerit fisco nostrae maiestatis praestare, et ad perceptoratum antelatae camerae nostrae quotannis, ut praemittitur, praesentare, se se prout offerunt, ita ex obligabuntur. Eadem tamen camera nostra Scepusiensis in eo diligenter attendat et invigilet, ne dictorum graeci ritus negotiatorum numerus in tantum, quo cuipiam locorum illorum nocumento esse possit, exorescat, et augeatur. Tertio. Ut de omnibus, et quibusvis rebus, seu mercibus in regnum nostrum Hungariae inducendis, et educendis, iustam semper utramque, nostrae maiestatis nempe, et eiusdem regni nostri tricesimam indubitanter persolvant. Quarto. Et quia inter eodem graecos non minus intersese ad invicem, quam et alios extraneos, rixas sive dissidentias, et alias eiusmodi controversias respectu negotiationis, aeque ac aliarum quaestionum, quocunque sub titulo movendarum subinde oriri possibile sit, ad quarum dirimendarum determinationem iudiciarium, et iudicem et quidem bene possessionatum, et in praenotato regno nostro stabilitatum inter se, sine e numero sui eligere possint, et habeant eligendi facultatem. Cuius iudicis lata sententia iudiciaria, si quae partium duntaxat graecorum contenta non esset, depositis prius viginti quatuor florenis, in medietate nimirum praenominato fisco nostro regio in altera vero mediente dicto iudici cedentibus, sic demum causam eandem in facie reperitae camerae nostrae Scepusiensis finaliter decidendum per viam appellationis provocandi potestatem habent. Accederet etiam, quid si quispiam memoratorum graecorum, item rascianorum, armeniorumque, sed et orbonianorum, ac moldavorum, sive et transalpinorum, sub titulo nempe seu nomino praelibatorum graecorum tanquam iisdem graecis adunatorum, et quaestum exerentium, contra quempiam inter sese, vel externos cuiuscunque conditionis etiam nobilitaris quacunque in re delinquere contigerit, ex tunc talem delinquentem graecum seu nationem, praerogativa videlicet nobilitari minus gaudentem talis pars laesa prius coram nomine alio sed suprafato ipsorum iudice graeco in ius trahere, et contra ipsum procedere debent; ac tandem parti illi non contentae externo siquidem absque omni praedeclarata mulcta ad praecitatam cameram Scepusiensem ius appellationis conceditur salva quoque penes externos seu comitatenses contra memoratos graecos verti praerogativa nobilitari gaudentes in aliis casibus causas quaesturarum et contrabandorum (quorum iudicatus praecise penes annotatas cameras nostras Hungaricas esset) minus concernentibus sine potentiariis actibus suo modo coram comitatu procedendi facultate remanente. Quinto. Ut eiusmodi iudex praecitatorum graecorum tempore electionis pro fidelitate ac devotione maiestati nostrae et sacrae praetitulati regni nostri Hungariae coronae debita in facie praenotatae camerae nostrae Scepusiensis strictissimum praestet iuramentum. Sexto. Ut omnes et singuli praementionatorum graecorum praedictarumque nationum antequam in Turciam merces emendi et educendi causa iter suscipiant prius idipsum praefato iudici suo manifestent, sed et idem iudex, vel eo absente substitutus tales in Turciam tendentes negotiatores nequidpiam adversus antefatum regnum nostrum Hungariae cum turcis vel ibidem quibusvis aliis, moliantur adversi neque arma contra constitutiones patrias in Turciam inferant, solenniter adiurabit egredientes vero e Turcia pari passu (salvo iure primae inductionis eductionis triseccimae super rebus educendis vel inducendis permanente) itidem coram saepefato iudice graeco sese sistere, et qualiter in Turcia sive alibi illarum partium in regnis, in quibus peragravit, et merces collegit, processerit quid viderit, vel audiverit, in quantum videlicet nostrae maiestati in regno nostro iam antelato praeiudicaret, vel praeiudicare posset eidem iudici ordinario nempe vel substituto sub iuramento propalare adstrictius sit, delinquentes vero in praemissis per eundem saepefatum iudicem capiantur, et in camera praedicta Scepusiensi praesente ipso quoque iudice iure mediante puniantur. Septimo. Si quae partium toties fatorum graecorum et reliquorum scilicet praedictarum nationum negotiatorum ad invicem arma caeperit et is qui eiusmodi rixarum ansam praebuisse praevio duorum graecorum iuramentali testimonio comperens fuerit poenam seu mulctam ducentorum florenorum ipso facto incurrat in una siquidem medietate dicto fisco nostri regio, in altera vero saepefato iudici irremissibiliter solvendam. Octavo. Si quispiam memoratorum graecorum et nationum spreto antelato iudice, et eiusdem iudicio, seu foro iudiciario in Turciam regrediens eorum turca seu magistratu turcico causam per saepefatum iudicem graecorum, semel ventilatam denuo decidendum moveret, pariter poenam ducentorum florenorum eidem fisco et iudici

praedictis aequaliter percipiendam perque memoratum iudicem exequendam experiatur. Nono. Iuribus seu consvetudinibus ab antiquo observari solitis in suo vigore deinceps quoque salvis remanentibus. Decimo. Ut supra declarata eorundem graecorum nationumque praementionatarum residentiae a quarteriis militum praesidiariorum nostrae maiestatis germanorum aeque ac hungarorum, sed et aliorum quorumcunque in quantum fieri posset in favorem quaestus exercitii eorundem immunes sint et exemptae. Undecimo. Ut amodo imposterum nemo praelibatorum graecorum, et nationum (nisi indubitata nobilitari praerogativa gaudens) in comitatus regni recipiantur, imo hactenus receptus pro non recepto habeatur, cerum omnes et singuli, eiusmodi graeci et nationes nobilitar praerogativa minus qaudentes in numerum et caetum reliquorum dictorum graecorum et nationum adstricti sint, et saepius fatae camerae nostrae Scepusiensi dependentiae subsint. Duodecimo et ultimo. Liberum quoque exercitium iisdem graecis in locis in quibus degerint etiam cum intertentione ministri ipsorum religionis admittitur, ita tamen ut idem minister seu parochus eorum sanctae romanae ecclesiae unitus esse et ab episcopo Munkacsiensi itidem unito dependentiam habere debeat, et teneatur. Nos itaque huiusmodi humillima supplicationo nominibus et in personis supramemoratorum graeci ritus negotiatorum in praespecificatis supradicti regni nostri Hungariae superioribus degentem et commorantum nostrae, modo quo supra porrecta maiestati regia benignitate exaudita clementer et admissa praedeclarata puncta praesentibus literis nostris privilegialibus de verbo ad verbum sine diminutione et augmento aliquali inserta et inscripta quoad omnes earundem continentias, clausulas, et articulos, eatenus, quatenus eadem rite et legitime existunt emanata, viribusque eorundem veritas suffragatur rata, grata, et accepta habentes literisque nostris inveri, et inscribi facientes approbavimus, roboravimus, et ratificavimus, ac pro saepefatis graeci ritus negotiatoribus ipsorumque posteris, et successoribus universis perpetuo valitura gratiose confirmavimus. Imo acceptamus, approbamus, roboramus, ratificamusque et confirmamus salvis iuribus alienis. Harum nostrarum secreto sigillo nostro, quo ut rex Hungariae utimur impondenti communitarum vigore et testimonio literarum. Datum in civitate nostra Vienna Austriae, die prima mensis iulii anno domini millesimo sexcentesimo sexagesimo septimo. Regnorum nostrorum romani nono, Hungariae et reliquorum decimo tertio, Bohemiae vero anno undecimo.

Copie autentificată, A. N. U., *fond Cancelaria aulică a Ungariei*, A. 57, Libri regii, vol. XIII, p. 516-518

2.

1695 octombrie 10, Viena

Protectionales pro privilegiato oppido Zathmariensi contra graecos et rascianos mercatores.

Leopoldus etc. Universis et singulis fidelibus nostris, signanter vero illustri sacri romanis (stylus) demisse repraesentarunt maiestati nostrae fideles nostri prudentes, ac circumspecti iudex, caeterisque cives et inhabitatores privilegiati oppidi nostri Zathmariensis. Quod licet extarent apertissimae leges, et constitutiones regni, dignanter vero anni 1567, articulus 30 et 1630 articulus 30 aliaeque passim regni leges vetantes, ne rasciani, et alii dubiae fidei homines de societate turcica suspecti ad praesidia regni, aliaque quaevis loca sub poena ibidem sancita ad inhabitandum recipiantur, aut tueantur, nihilominus tamen non deessent plurimi eiusmodi rasciani, et graeci ritus quaestores, seu mercatores, qui non modo in antelatum oppidum nostrum Zathmar inhabitatores gratia sese conferre intenderent, verum tam occasione annualium nundinarum, quam aliorum bonorum res, et merces non tantum orientales, seu turcicas ipsis competentes ad verum dandum inducere, quin imo quamvis alias ad solos indigenas spectantes mercaturas et quaesturas ibidem exercere praesumerent gravi easdem oppidi Zathmariensem damno, et praeiudicio. Supplicatum itaque extitit maiestati nostrae nomine, et in persona antelatorum iudicis, et coeterorum civium, ac incolarum toties fati oppidi Zathmar, quatenus eisdem circa praemissa de condigno profectionis remedio clementer pervidere, tuitionemque, et defensionem eorundem dilectioni, et fidelitatibus vestris committere benigne dignaremur. Quarum nos humillima instalatione et petitione, regia benignisse exaudita clementer et admissa, id eisdem civibus et inhabitatoribus totiesfacti oppidi Zathmar ad mente praecitatarum legum annuendum, et concedendum esse duximus, ac iidem eiusmodi rascianos, seu alios quoscunque graeci ritus homines, et mercatores in praefatum oppidum ad inhabitandum, quaesturasque extra res, et merces orientales sub poena confiscationis eiusmodi mercium introducendas, et exercendas recipere, et admittere sint obligati, eatenusque eosdem in regiam nostram recipiendum vestrae quoque committendos esse duximus tuitioni, et defensioni speciali. Quocirca dilectioni et fidelitatibus vestris vestrumque singulis harum serie benigne praecipientes committimus, et mandamus, quatenus a modo imposterum dum, et quando, ac quotiescunque cum praesenti simul, vel divisim constituti requisiti fueritis, aut alter vestrum fuerit requisitus, easdem dupplicantes adversus praeattactos graeci ritus homines, et rascianos quaestores, aliosque quo suis violentos impetitores, et

damnificatores eorundem tam in personis, quam bonis, et rebus ipsorum universis protegere, defendere, et manutenere, ipsisque in omnibus toties, quoties opus fuerit, assistere modis omnibus debentis et teneamini. Authoritate vobis per nos hac in parte plenarie concessa, et attributa, iuresque et iustitia mediante. Datum in civitate nostra Vienna Austriae die 10-ma octobris anno domini 1695. regnorum nostrorum romani etc.

Copie autentificată, A. N. U., *fond Cancelaria aulică a Ungariei*, A. 57, Libri regii, vol. XXIV, p. 1.

Zwei imperialische Privilegen aus siebzehnte Jahrhundert welche betrifft die „Griechen" aus Sathmar

Zusammenfassung

Nach dem Fall der Grosswardeiner Festung unter der Türken (1660), die Gemeinschaft der südischen Slaven (Serben, Albanen, Makedo-Rumänern usw.) von hier flüchteten in mehrere Siedlungen von Umgebung. Einige ließen sich in 1661 im Komitat Sathmar nieder, besonders in Mintiu, Satu Mare und Kallo. Am 1. Juli 1667, König Leopold räumte ein Privilegium ein, damit sie gründeten in diesen drei Siedlungen reizvolle Gemeinschaften, zusammengesetzt besonders aus Händlers. Diese Gemeinschaften waren administrativ getrennt von lokale Behörde, gefügig zu der Kammer aus Zips, die einzige Behörde die repräsentierte der imperiale Kraft in Oberungarn (Slowakei).

Die in 1667 eingeräumte Privilegium für die drei Orten aus Sathmar ist identisch als Inhalt mit eine gleiche einräumt für Debrecen. Es scheint so dass die zwei Privilegien, die bis jetzt nicht publiziert waren, haben die Ursprung aus ein einzige Privilegium eingeräumt für alle Griechen die ließen sich ins Gebiet des Kammers aus Zips nieder und sie versicherten die freie Existenz für diesem bis in siebzehnte Jahrhundert, wenn ein andere Privilegium von Leopold I, aus 1695, annullierte die Vorteilen der Griechen aus Sathmar, aber nicht von deren aus Mintiu und Kallo.